

अवर्षण प्रवण क्षेत्र, आत्महत्याग्रस्त जिल्हे व
नक्षलग्रस्त जिल्हे यामधील शेतकऱ्यांसाठी
मुख्यमंत्री शाश्वत कृषी सिंचन योजना
राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कोशाशे-४२१८/प्र.क्र.८६/८अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

तारीख: १९ ऑगस्ट, २०१९

वाचा-

- १) कृषि व पदुम विभाग, शा.नि.क्र.को.शेअ-२०११/प्र.क्र.४३/११(भाग-४)/२-अ दि.१२/०३/२०१४
- २) कृषि व पदुम विभाग, शा.नि.क्र.विघयो--२०१६/प्र.क्र.१७६/४-अ, दि.९/८/२०१७
- ३) कृषि व पदुम विभाग शा.नि.क्र.आऊयो-२४१६/प्र.क्र.१७७/४-अ/दि.९/८/२०१७
- ४) आयुक्त (कृषि) यांचे पत्र क्र.कृआ-२०१८/विप्र/कोशेअ/प्र.मा१८-१९/प्र.क्र.२०/१७४१/ रासक,
दि.५ जून, २०१८.
- ५) नियोजन विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक: विविका-२०१८/प्र.क्र.२१/का-१४१३,
दि.२० ऑक्टोबर, २०१८.
- ६) नियोजन विभागाचा शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक : विविका-२०१८/प्र.क्र.२१/का-१४१३,
दि.११ फेब्रुवारी, २०१९.
- ७) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्रमांक अर्थसं २०१९/प्र.क्र.९२/अर्थ-३, दिनांक ८.०७.२०१९

प्रस्तावना :-

राज्यातील ५५% लोकसंख्या उपजिविकेसाठी शेतीवर अवलंबून आहे. राज्यातील एकूण पिकाखालील २२५ लाख हेक्टर क्षेत्रापैकी ८०% क्षेत्र कोरडवाहू असून सदर क्षेत्रातील पिकांच्या उत्पादकतेत पावसाच्या अनियमितेमुळे सातत्याने चढउतार होतो. परिणामतः कोरडवाहू क्षेत्रातील पडणारा पाऊस आणि उपलब्ध स्थानिक संसाधनांचे योग्य पध्दतीने नियोजन करून शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात सातत्य राखून स्थैर्य प्राप्त करून देण्याच्या दृष्टीकोनातून शासनाने राज्यातील कोरडवाहू शेतीला स्थैर्य प्राप्त करून देण्यासाठी “कोरडवाहू शेती अभियान “ योजनेस संदर्भ क्र.१ येथील शासन निर्णयान्वये मान्यता दिलेली आहे. सदर योजनेतर्गत मनुष्यबळ विकास, संरक्षित सिंचन सुविधा, यांत्रिकीकरण, कोरडवाहू पिकांच्या सुधारीत वाणांची प्रात्यक्षिके, मृदा परिक्षण, संरक्षित/नियंत्रित शेती, प्राथमिक कृषी प्रकिया व पणन या बाबींचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे.

तथापि, सदर योजनेतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या विविध घटकांचा समावेश प्रचलित राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत, अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम (Rainfed Area Development Program), कृषि यांत्रिकीकरण उप अभियान, एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान, कृषि विस्तार व प्रशिक्षण कार्यक्रम इ. केंद्र पुरस्कृत योजनांमध्ये आहे. याशिवाय, राज्य शासनाने देखील अलिकडच्या कालावधीत मा. मुख्यमंत्री

अन्न प्रकिया योजना, जलयुक्त शिवार अभियान, मागेल त्याला शेततळे, लघु पाटबंधारे विकास कार्यक्रम इ. योजना कार्यान्वित केल्या आहेत. सदर योजनांमध्ये सुध्दा कोरडवाहू शेती अभियान अंतर्गत योजनेमधील बाबींचा समावेश आहे.

तसेच कोरडवाहू शेती अभियानांतर्गत यापूर्वी निवडण्यात आलेल्या सर्व गावातील प्रस्तावित कामे पूर्ण झाली आहेत. यास्तव, सन २०१९-२० या वर्षात पुन्हा नवीन गावे निवडून कार्यक्रमाची अंमलबजावणी न करता, अवर्षण प्रवण क्षेत्रातील शेतकऱ्यांना शाश्वत सिंचनाची सोय उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने, कोरडवाहू शेती अभियानाची पुनर्रचना करून सदर योजना अवर्षण प्रवण क्षेत्राबरोबरच आत्महत्याग्रस्त व नक्षलग्रस्त जिल्ह्यात “मुख्यमंत्री शाश्वत कृषी सिंचन योजना” कार्यान्वित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:

(अ) १. संदर्भाधीन दि.१२ मार्च, २०१४ येथील शासन निर्णयान्वये राबविण्यास मान्यता देण्यात आलेली कोरडवाहू शेती अभियान ही योजना अधिक्रमित करून, अवर्षण प्रवण क्षेत्रातील शेतकऱ्यांबरोबरच आत्महत्याग्रस्त जिल्हे व केंद्र शासनाने वेळोवेळी नक्षलग्रस्त घोषित केलेल्या जिल्ह्यांमधील शेतकऱ्यांकरिता “मुख्यमंत्री शाश्वत कृषी सिंचन योजना” राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. अवर्षण प्रवण घोषित १४९ तालुके व सद्यःस्थितीत अमरावती व औरंगाबाद महसूल विभागातील सर्व व नागपूर विभागातील वर्धा या १४ आत्महत्याग्रस्त जिल्ह्यांमध्ये आणि केंद्र शासनाने नक्षलग्रस्त म्हणून घोषित केलेल्या चंद्रपुर, गोंदिया व गडचिरोली या जिल्ह्यांमध्ये सदरची “मुख्यमंत्री शाश्वत कृषी सिंचन योजना” राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. सदर योजनेची अंमलबजावणी सन २०१९-२० या वर्षापासून करण्यात यावी.

४. योजनेचे स्वरूप :-

- सदर योजनेंतर्गत वरील परिच्छेद २ येथील नमूद क्षेत्रातील शेतकऱ्यांना खालील बाबींसाठी महत्तम मर्यादेत अनुदान देण्यात येईल:

अ.क्र.	बाब	उच्चतम अनुदान मर्यादा
१	वैयक्तिक शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५०% किंवा रु.७५,००० यापैकी जे कमी असेल ते
२	सुक्ष्मसिंचन-[केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत- प्रति थेंब अधिक पीक(सुक्ष्म सिंचन) घटकांतर्गत देण्यात येणाऱ्या अनुदानास पूरक अनुदान] अ) ठिबक सिंचन ब) तुषार सिंचन	प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत अल्प व अत्यल्प भू-धारक शेतकऱ्यांना देय ५५% अनुदानास पुरक अनुदान २५% देऊन ८०% अनुदान देण्यासाठी व इतर शेतकऱ्यांना (५ हेक्टरच्या मर्यादेत) देय ४५% अनुदानास ३०% अनुदान देऊन ७५% अनुदान देण्यासाठी आवश्यक निधीच्या मर्यादेत.
३	हरित गृह उभारणे (१००० चौ.मी. क्षेत्र मर्यादेत)	रु.१,००,०००
४	शेडनेट हाऊस उभारणे (१००० चौ.मी. क्षेत्र मर्यादेत)	रु.१,००,०००

- ii. अर्जदार शेतकऱ्यास वरील पैकी सर्व घटकांचा किंवा त्यास आवश्यक असेल तेवढ्या घटकांसाठी लाभ घेता येईल.
- iii. वैयक्तिक शेततळ्याच्या प्लॅस्टिक अस्तरीकरणासाठी, राष्ट्रीय एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार व प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५०% किंवा जास्तीत जास्त रु.७५,००० च्या मर्यादेत अनुदान देण्यात यावे.
- iv. या योजनेतर्गत निवड झालेल्या लाभार्थ्यास सूक्ष्म सिंचनाचा लाभ घ्यावयाचा असल्यास सदर लाभार्थ्याची नोंद तालुका कृषि अधिकारी यांनी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेतर्गत- प्रति थेंब अधिक पीक घटकांतर्गत ई-टिबक आज्ञावालीवर करावी. प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना- प्रति थेंब अधिक पीक (सूक्ष्म सिंचन) घटकांतर्गत अल्प व अत्यल्प भू-धारक शेतकऱ्यांना देय अनुदानास २५% पुरक अनुदान देऊन ८०% च्या मर्यादेत व इतर शेतकऱ्यांना (५ हेक्टर क्षेत्र मर्यादे पर्यंत) ३०% पुरक अनुदान देऊन ७५% च्या मर्यादेत अनुदान देण्यात यावे.
- v. हरितगृह उभारणी व शेडनेट हाऊस उभारणी यासाठीचे रु. १ लक्ष अनुदान राष्ट्रीय एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानांतर्गत निवड झालेल्या लाभार्थ्यांना पूरक अनुदान म्हणून किंवा राष्ट्रीय एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानांतर्गत ज्या शेतकऱ्यांची निवड झाली नाही अशा शेतकऱ्यांना रु. १ लाखाच्या मर्यादेत प्रोत्साहनपर अनुदान देण्यात येईल.

(ब) “विदर्भ, मराठवाडा व उत्तर महाराष्ट्राच्या जलद विकासासाठी उपाययोजनांचा विशेष कार्यक्रम - २०१८” अंतर्गत, उपाययोजनांची अंमलबजावणी:

“विदर्भ, मराठवाडा व उत्तर महाराष्ट्राच्या जलद विकासासाठी उपाययोजनांचा विशेष कार्यक्रम - २०१८” अंतर्गत, नियोजन विभागाच्या संदर्भाधीन अ.क्र.५ येथील शासन निर्णयासोबतच्या विवरणपत्रातील कृषी विभागाशी संबंधित उपाययोजनांपैकी, मराठवाडा विभागातील शेततळ्यांचे प्लॅस्टिक अस्तरीकरण व मराठवाडा व विदर्भ विभागातील सर्व जिल्ह्यांतील शेतकऱ्यांना सूक्ष्म सिंचनाकरिता वाढीव अनुदान देण्याबाबतच्या उपाययोजनांची अंमलबजावणी सन २०१९-२० या वर्षात करण्याकरिता खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी:

१) सन २०१९-२० या वर्षात मराठवाड्यातील सर्वच शेतकऱ्यांना उपरोक्त अ.क्र. ४ (iii) येथे नमूद केल्याप्रमाणे राष्ट्रीय एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार व प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५०% किंवा जास्तीत जास्त रु.७५,००० च्या मर्यादेत अनुदान देण्यात येईल.

२) सन २०१९-२० या वर्षात, विदर्भ व मराठवाड्यातील सर्व शेतकऱ्यांना सूक्ष्म सिंचनाकरिता नियोजन विभागाच्या दि.११ फेब्रुवारी, २०१९ च्या शासन शुध्दीपत्रानुसार, अनुसूचित जाती/जमातीच्या लाभार्थ्यांना ७०% व सर्वसाधारण प्रवर्गातील अल्प व अत्यल्प भू-धारक शेतकऱ्यांना ६०% व इतर शेतकऱ्यांना ५०% अनुदान हे प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेतर्गत- प्रति थेंब अधिक पीक घटकांतर्गत अनुज्ञेय अनुदानास पूरक अनुदान उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय जरी घेतला असला तरी वरील परिच्छेद ४(iv) येथे नमूद केल्याप्रमाणे विदर्भ व मराठवाड्यातील सर्व अल्प व अत्यल्प भू-धारक शेतकऱ्यांना देय अनुदानास २५% पुरक अनुदान

देऊन ८०% च्या मर्यादेत व इतर शेतकऱ्यांना (५ हेक्टर क्षेत्र मर्यादे पर्यंत) ३०% पुरक अनुदान देऊन ७५% च्या मर्यादेत अनुदान देण्यात येईल.

(क) सर्वसाधारण सूचना

सदर योजनेतर्गत विविध बाबीकरीता उपरोक्त नमूद केलेले अनुदान हे कमाल स्वरूपात असून संबंधित बाबीकरीता केंद्र शासनाच्या मापदंडानुसार प्रत्यक्षात येणारा खर्च किंवा विहित उच्चतम अनुदान मर्यादेची रक्कम यापैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढ्या रकमेच्या अनुदानास लाभार्थी पात्र राहतील.

५. पात्र लाभार्थी :-

- (१) अर्जदार शेतकऱ्याचे नावे जमीन धारणेचा ७/१२ दाखला व ८-अ उतारा असणे आवश्यक आहे.
- (२) अर्जदाराने अर्जासोबत ज्या जमिनीचा उतारा/ दाखला दिला असेल त्याच भु- क्षेत्रावर सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येतील.
- (३) अनुसूचित जाती/जमातीच्या लाभार्थ्यांनी जातीचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.

६. योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती :-

- (१) सदर योजनेची अंमलबजावणी सन २०१९-२० पासून कृषी विभागाच्या नियंत्रणाखालील यंत्रणेकडून करण्यात येईल.
- (२) प्रत्येक वित्तीय वर्षाकरीता जिल्हास्तरावर प्रत्येक बाबीकरीता देण्यात येणाऱ्या अनुदानाच्या तपशीलासह स्थानिक प्रमुख वृत्तपत्रांमध्ये व कृषी विभागाच्या संकेतस्थळावर व्यापक प्रसिद्धी देऊन इच्छुक अर्जदारांकडून अर्ज प्राप्त करण्यात येतील .
- (३) या योजनेची अंमलबजावणी करण्याकरिता संगणकीय प्रणाली विकसित करण्यात येईल. सदर प्रणालीद्वारे लाभार्थ्यांनी ज्या शेत जमिनीकरीता लाभ घेतला असेल त्या लाभाच्या घटकाचे Geo-tagging करण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- (४) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने क्षेत्रीय स्तरावर अवलंबावयाची कार्यपद्धती व मार्गदर्शक सूचना आयुक्त (कृषी) यांचेकडून विहित करण्यात येईल.

७. लाभार्थी निवड :-

- (१) या योजनेतर्गत घटकांचा लाभ घेण्यासाठी शेतकऱ्यांस ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज मागविण्यात यावेत. परंतु संगणकीय प्रणाली अस्तित्वात येईपर्यंत, शासनाने विहित केलेल्या नमुन्यातील अर्ज शेतकऱ्यांच्या गरजेनुसार आवश्यक बाबींसाठी तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयात स्विकारण्यात यावेत.
- (२) अर्जासोबत खालील कागदपत्रे सादर करणे आवश्यक राहिल.

अ. अर्जदाराचे अलिकडील काढलेले छायाचित्र .

आ. आधार कार्डची झेरॉक्स प्रत.

इ. शेतकऱ्याचे नावे जमीन धारणेचा ७/१२ दाखला व ८-अ उतारा.

ई. आधार संलग्नीत बँकेच्या पासबुकची प्रत.

उ. अनुसूचित जाती/जमाती शेतकऱ्यांच्या बाबतीत जात प्रमाणपत्र.

- (३) प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करून पात्र लाभार्थ्यांना संबंधित वित्तीय वर्षाकरीता उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत संकेतस्थळावर लॉटरी पद्धतीने लाभार्थ्यांची निवड करून पूर्वसंमती देण्याची कार्यवाही करण्यात यावी. तसेच, अर्जदारास लेखी कळविण्यात यावे.
- (४) अर्जदारांची निवड करताना खालीलप्रमाणे प्राधान्य देण्यात यावे.
  - (अ) शहीद जवानांचे शेतकरी कुटुंब
  - (आ) आत्महत्याग्रस्त कुटुंबातील शेतकरी
  - (इ) दारिद्र्य रेषेखालील शेतकरी
  - (ई) विधवा/परित्यक्ता शेतकरी महिला
  - (उ) अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी
  - (ऊ) इतर शेतकरी
- (५) ज्या अर्जदार शेतकऱ्यांना अर्ज करूनही उपलब्ध वित्तीय अनुदानाच्या मर्यादेमुळे त्या वित्तीय वर्षात पूर्वसंमती प्रदान करणे शक्य झाले नाही, अशा अर्जदारांचा प्राथम्यक्रम पुढील वित्तीय वर्षात कायम ठेवून त्यांना प्राथम्य क्रमानुसार पुर्व संमती देण्यात यावी.
- (६) सुक्ष्म सिंचनासाठी अर्ज केलेल्या शेतकऱ्यांची नोंद प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत- प्रति थेंब अधिक पीक घटकांतर्गत (सुक्ष्म सिंचन) साठीच्या ई-टिबक आज्ञावलीवर सुध्दा करण्यात यावीत. जेणेकरून प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत द्यावयाच्या अनुदानाच्या रकमेची नोंद ठेवणे शक्य होईल.
- (७) शेतकऱ्याने मंजूर केलेल्या घटकासाठी अनुदानासाठीचा प्रस्ताव सादर केल्यानंतर १५ दिवसांच्या कालावधीत मोका तपासणी करून geo tagging करण्यात यावे.
- (८) मोका तपासणी झाल्यानंतर अनुदानाची रक्कम १५ दिवसांच्या कालावधीत लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर RTGS द्वारे जमा करण्यात यावीत.
- (९) योजनेचा लाभ दिलेल्या लाभार्थ्यांची सविस्तर माहिती, त्याला दिलेल्या लाभांच्या बाबी/घटक आणि अनुदानाची रक्कम याबाबतची सविस्तर माहिती (geo tagging) सह कृषी विभागाच्या संकेत स्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावेत.
- (१०) केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या प्रचलित योजनामधून लाभार्थ्यास कोणत्याही घटकाचा लाभ दिला गेला असेल तर त्या घटकासाठी सदर लाभार्थ्यास ५ वर्षांच्या कालावधीसाठी या योजनेतर्गत लाभ देण्यात येऊ नये.

८. **अर्जदाराची निवड रद्द करणे :-**

- (१) निवड केलेल्या शेतकऱ्याचे निधन झाल्यास, त्या शेतकऱ्याची निवड रद्द करुन त्या मृत लाभधारकाऐवजी त्याचा वारसदार योजनेचा लाभ घेण्यास इच्छुक असल्यास त्याची निवड प्राथम्याने करण्यात येईल.
- (२) निवड झालेल्या शेतकऱ्याने आपली सर्व शेत जमिन विकून तो भूमीहीन झाला असल्यास.
- (३) निवड झालेल्या शेतकऱ्याने अर्थसहाय्य घेण्यास नकार दिल्यास अथवा विहित कालमर्यादेत ज्या प्रयोजनार्थ अनुदान मंजूर करण्यासाठी पूर्वसंमती दिली आहे त्यानुसार काम पूर्ण न केल्यास .

९. **पूर्वसंमती नंतर शेतकऱ्याने अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर करण्याचा कालावधी :-**

- (१) वैयक्तिक शेतकऱ्याचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण या घटकासाठी पुर्व संमती प्राप्त शेतकऱ्याने सदरची कामे पुर्ण करुन अनुदानासाठीचे प्रस्ताव आर्थिक वर्षाच्या अखेर पर्यंत तालुका कृषी अधिकारी यांच्याकडे सादर करावेत.
- (२) सुक्ष्म सिंचन संचासाठी पुर्व संमती प्राप्त शेतकऱ्याने, आयुक्त (कृषी) कार्यालयात नोंदणीकृत उत्पादक कंपनीच्या डिलर्सकडून सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करुन अनुदानासाठीचा प्रस्ताव ३० दिवसांच्या कालावधीत तालुका कृषी अधिकारी यांच्याकडे ऑनलाईन प्रणालीद्वारे सादर करावा.
- (३) प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत-प्रति थेंब अधिक पीक (सूक्ष्म सिंचन) घटकांतर्गत सूक्ष्म सिंचनासाठी पूर्व संमती प्राप्त अवर्षण प्रवण क्षेत्रातील सर्व शेतकऱ्यांना या योजनेअंतर्गत पूरक अनुदानासह देय अनुदान देण्यासाठी आवश्यक असलेली कार्यवाही तालुका कृषी अधिकारी यांनी करावी.

१०. सदर योजनेसाठी नवीन लेखाशिर्षास नियोजन व वित्त विभागाची मान्यता मिळाल्यानंतर त्यास महालेखापालांची मान्यता प्राप्त करुन घेऊन नवीन लेखाशिर्षाबाबत तसेच या योजनेकरिता निधी मंजूरीचे व निधी वितरणाचे स्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

११. सदर योजनेकरिता आयुक्त (कृषि) यांना संनियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

१२. सदर योजनेची अंमलबजावणी योजनेच्या करताना वित्त विभागाने दिनांक ८.०७.२०१९ च्या परिपत्रकान्वये दिलेल्या सूचनांच्या अधीन राहून कोरडवाहू शेती अभियान कार्यक्रमाकरिता सन २०१९-२० मध्ये अर्थसंकल्पीत केलेल्या तरतूदीच्या ६०% च्या मर्यादेच्या अधीन राहून कार्यवाही करावी.

१३. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या मान्यतेने आणि वित्त विभागाच्या अनौ. सं. क्र.१७४/ २०१९/ व्यय १, दिनांक ५.०८.२०१९ अन्वये मिळालेल्या सहमतीने व मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०८१९१२५८४७१६०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(एकनाथ डवले)

सचिव (कृषि)

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा. मंत्री (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा. मंत्री (नियोजन), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा. मंत्री (वित्त), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा. राज्यमंत्री (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. मा. अ. मु. स. (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. मा. अ. मु. स. (नियोजन), नियोजन विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
९. आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.
१०. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रतीसह)
११. सर्व संचालक/सह संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.
१२. सर्व विभागीय कृषी सह संचालक,
१३. सर्व विभागीय आयुक्त,
१४. सर्व जिल्हाधिकारी व सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन विकास मंडळ,
१५. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१६. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
१७. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाबीज, अकोला,
२०. सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
२१. महासंचालक माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई.
२२. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
२३. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा) मुंबई/नागपूर
२४. सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवरसचिव/कार्यासन अधिकारी, (कृषि) कृषि व पदुम विभाग

- २५.ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग मंत्रालय मुंबई-३२
२६.वित्त विभाग व्यय १/अर्थसंकल्प १३, मंत्रालय, मुंबई -३२
२७.नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२.
२८.मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव,
२९.मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
३०.निवड नस्ती (कार्यासन-८-अ).